

Onderwerp: **Actualisatie Visie Werklocaties Foodvalley en Regionaal Programma Werklocaties Foodvalley**

Samenvatting raadsvoorstel

In gezamenlijkheid met de regiogemeenten is het Regionale Programma Werklocaties Regio Foodvalley 2022-2026 (RPW) geactualiseerd. Het RPW is opgebouwd uit twee documenten, te weten een Visiedocument en een Afsprakendocument. Het Afsprakendocument is na vaststelling het formele beleidskader.

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. De onderstaande afspraken uit het Regionale Programma Werklocaties Regio Foodvalley 2022-2026 vast te stellen:

1. Het bestaande harde aanbod bedrijventerreinen van Regio Foodvalley (de categorie 'onherroepelijk aanbod met vastgestelde bestemmingsplannen, al dan niet direct uitgeefbaar') bestaat voor de gemeente Barneveld uit de volgende werklocaties.
 - Barneveld Harselaar Driehoek
 - Barneveld Harselaar-Zuid
2. Werklocaties in de categorie 'zacht planaanbod' (categorie nog niet vastgestelde bestemmingsplannen) en eventuele nieuwe initiatieven, betreffen nieuwe ontwikkelingen van bedrijventerreinen en/of uitbreiding van bestaande terreinen. Hiervoor zijn de volgende spelregels van toepassing:
 - **Onderbouwing** De gemeente waar het initiatief speelt is verantwoordelijk voor het aantonen van de actuele behoefte en zal daarbij de Ladder voor Duurzame Verstedelijking hanteren.
 - **Integrale locatie afweging.** Bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen hanteren we kwalitatieve kaders die bijdragen aan een integrale locatieafweging zoals opgenomen in het RPW en conform regionaal ruimtelijk beleid zoals de Verstedelijkingsstrategie en de Ruimtelijke Regionale Verkenning.
 - **Regionale afstemming:** het ambtelijk regionaal overleg overweegt het initiatief, adviseert de regionale bestuurders en er wordt een regionaal bestuurlijk standpunt ingenomen. Het resultaat van de regionale afstemming zal als advies worden aangeboden aan de provincie Gelderland.
 - Bij **nieuwe uitgifte** hanteren we een uitgiftestrategie, waarvan de *Menukaart Duurzame en Toekomstbestendige Bedrijventerreinen* een onderdeel is (zie afspraak 8).
3. Nieuwe vestigingsverzoeken van bedrijven en instellingen dienen te worden gemeld door de betreffende gemeente voor regionale afstemming. Voor twee categorieën hanteren we speciale spelregels.
 - **Grote vissen.** Verzoeken boven de 5.000m² ('grote vissen') worden door de betreffende gemeente gemeld in het regionaal overleg. Hierbij krijgen bedrijven die binnen de specifieke doelgroepen van de regio vallen (agro, food, ICT, logistiek) voorrang.
 - **XXL-bedrijven.** De regio gaat terughoudend om met huisvestingsaanvragen van 'XXL-bedrijven' (kavel-grootte minstens 4 ha). De huisvesting van XXL-bedrijven met aantoonbare meerwaarde (in innovatie of werkgelegenheid) en passen in het profiel (Agro, Food, Logistiek) concentreert zich bij de belangrijkste vervoersassen en- knooppunten A12, A30 en A1.

4. Barneveld bekijkt door middel van een constante monitoring van een aantal indicatoren dat we een actueel beeld hebben van de gewenste kwantitatieve en kwalitatieve eigenschappen van onze werklocaties zodat op tijd bijgestuurd kan worden. De afspraken over monitoring zien er als volgt uit:
 - **Op basis van meest actuele prognoses.** We monitoren de verwachte uitbreidingsvraag en vervangingsvraag op basis van de meest actueel beschikbare prognoses.
 - **Best practices.** Tevens brengen we best practices op het gebied van duurzaamheid, circulariteit, klimaatadaptatie, toekomstbestendigheid in beeld en werken deze verder uit.
5. We brengen samen met de provincie Gelderland in 2022 ruimtelijk in beeld welke verdichtingsmogelijkheden er zijn voor de Gelderse bedrijventerreinen in regio Foodvalley.
6. Barneveldse bedrijventerreinen die voor een herstructureringsopgave staan indien mogelijk en nodig worden aangemeld bij subsidieprogramma's zoals 'Toekomstbestendige Bedrijventerreinen' van de provincie Gelderland, of het Perspectieffonds.

Alle gemeenten binnen regio Foodvalley informeren elkaar over de voortgang van dergelijke opgaven en helpen elkaar door middel van kennisdeling rondom herstructurering, conform de huidige samenwerkingsstructuren binnen Regio Foodvalley.
7. Barneveld samen met de andere partnergemeenten conformeert zich aan de Regionaal Actieprogramma bestaande uit de volgende 3 Actielijnen en draagt zo bij aan de (door)ontwikkeling van duurzame en toekomstbestendige werklocaties.
 1. **Kansen benutten binnen bestaande voorraad.** Onze huidige terreinen dienen optimaal aan te sluiten bij de hedendaagse (en toekomstige) marktvraag en duurzaamheidsopgaven;
 2. **Integrale locatieafweging voor nieuwe bedrijventerreinen.** Bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen hanteren we kwalitatieve kaders die bijdragen aan de reeds bij Afspraak 2 vermelde integrale locatie-afweging conform regionaal ruimtelijk beleid;
 3. We hanteren een **uitgiftestrategie voor nieuwe kaveluitgifte** die past binnen de regionale visie van de regio. Centraal staat een duurzame toekomst.

Deze actielijnen worden jaarlijks geëvalueerd waarbij onder andere wordt geïnterviewd of een resultaatsverplichting op één van de actielijnen gewenst en (juridisch) haalbaar is.

8. Een onderdeel van de uitgiftestrategie (zie Afspraak 7) is het toepassen van de *Menukaart Duurzame en Toekomstbestendige Bedrijventerreinen*. Voor het behalen van onze eigen circulaire- en duurzaamheidsambities hanteert Barneveld additioneel aan het Regionaal Actieprogramma, deze menukaart bestaande uit duurzaamheidsmaatregelen, als afwegingskader.

Bedrijven en eigenaren van kavels en/of bedrijfstvastgoed zullen worden uitgenodigd om middels één of meerdere acties, zoals deze in de Menukaart zijn vermeld, een bijdrage te leveren aan de Barneveldse circulaire- en duurzaamheidsambities. We monitoren dit kader jaarlijks.

9. Binnen Regio Foodvalley wordt de netcongestie samen met de netbeheerder opgepakt. Belangrijk onderdeel is het prioriteren van de energie-infrastructuur ofwel het verdelen van de schaarse middelen. We hebben aandacht voor innovaties uit de markt.

1. Inleiding

Samen met partners in de triple helix (provincies Gelderland en Utrecht, het bedrijfsleven en de onderwijsinstellingen) wordt hard gewerkt aan de verbetering van het vestigingsklimaat van de regio Foodvalley. Barneveld versterkt haar kennispositie op het gebied van pluimvee met het Poultry Expertise Centre. De Wageningen Campus is een locatie waar (inter)nationale bedrijven en instellingen en start-ups kunnen worden gehuisvest. Het World Food Centre in Ede wordt hét focuspunt voor kennis, beleid en bedrijvigheid van bedrijven en consumenten. Veenendaal presenteert zich als het ICT kenniscentrum van de regio en Nijkerk is het zwaartepunt van de foodproductie.

De regio streeft er dan ook naar om voor de verschillende 'doelgroepen' van gebruikers ook de meest geschikte werklocaties (bedrijventerreinen, kenniscampussen en andersoortige werklocaties) te ontwikkelen. De ontwikkeling van een breed palet van geschikte werklocaties in combinatie met het werven van bedrijven en instellingen actief op het gebied van (Agro)Food staan ook centraal in de Strategische Agenda Regio Foodvalley 2020-2025.

De Omgevingsverordening Gelderland vereist regionale afstemming bij ontwikkeling van bedrijventerreinen. Deze regionale afstemming vindt plaats in een Regionaal Programma Werklocaties (RPW) waarin de meerjarige programmering van bedrijventerreinen, kantoren en campussen integraal wordt gezien. Het huidige RPW heeft een looptijd 2017-2020 en dient volgens afspraak te worden geactualiseerd. In samenwerking met de stakeholders (ondernemersverenigingen, investeerders) hebben de acht Foodvalley gemeenten en beide provincies gezamenlijk het bestaande RPW geactualiseerd. Het geactualiseerde regionale bedrijventerreinenbeleid bestaat uit een Visie(deel) en een Programma(deel). Laatstgenoemd onderdeel betreft het geactualiseerde RPW en kan worden getypeerd als een afsprakenkader.

De Visie Werklocaties Foodvalley 2020-2030 is meer een strategisch document. In de visie vindt een verdiepingsslag plaats van het onderscheidend vermogen van de regio voor gebruikers van werklocaties en de kansen en opgaven die daaraan verbonden zijn. De visie vormt de basis voor de programmeringsafspraken die de regio met de provincie Gelderland maakt over werklocaties de komende periode.

In het Regionaal Programma Werklocaties Foodvalley, 2022-2026 (RPW) maken de Regio Foodvalley partnergemeenten met elkaar (en met de provincies Gelderland en Utrecht) bindende afspraken over bestaande en nieuwe bedrijventerreinen en kantorenlocaties. De afspraken hebben betrekking op de kwantiteit (wie ontwikkelt hoeveel, waar en voor wie?) en kwaliteit (hoe zorgen we voor toekomstbestendige werklocaties, zowel bestaand als nieuw). De voor dit afsprakenkader uitgevoerde vraag-aanbodanalyses bieden inzicht in mogelijke behoeften (tekorten) en/of overschotten aan bedrijventerreinen in de regio. Tevens worden resultaat- en inspanningsverplichtingen van de partnergemeenten (en bedrijven) gewenst op het gebied van duurzaamheid, circulariteit en ruimtegebruik.

2. Door de raad gestelde kaders

De gemeente Barneveld streeft met haar economisch beleid naar een optimaal vestigings- en ondernemersklimaat. Voldoende en kwalitatief goede (lees toekomstbestendige) werklocaties om te kunnen ondernemen vormen daarbij een belangrijke factor en dragen bij evenwichtige (duurzame) ontwikkeling van Barneveld. Regionaal beleid voor het afstemmen en programmeren van werklocaties is daarbij behulpzaam.

3. Effect/Meetbare doelstellingen

De centrale doelstelling van het opgestelde regionale beleid luidt:

“Gemeenschappelijk regionaal - d.w.z. vóór en dóór de Regio Foodvalley partnergemeenten - beleid voor het onderling afstemmen en regionaal programmeren van de (her)ontwikkeling van werklocaties (bedrijventerreinen, kenniscampussen en andersoortige werklocaties) met als tijdshorizon 2026. Beleid waarin de ambities voor de Regio Foodvalley leidend zijn en dat moet leiden tot betere onderlinge afstemming tussen de gemeente(n) en Provincies Gelderland en Utrecht, een evenwichtige lokale en regionale economische ontwikkeling, het duurzaam omgaan met de beschikbare (bedrijfs)ruimte, het creëren van werkgelegenheid en het genereren van regionaal inkomen”.

Gewenste resultaten:

- Duidelijkheid en transparantie: een met de Regio Foodvalley gemeenten en beide provincies afgestemd aanbod (kwantitatief en kwalitatief) van huidige en toekomstige werklocaties (bedrijventerreinen, kenniscampussen en andersoortige werklocaties);
- Afstemming: het beleid wordt vormgegeven middels een transparante overlegstructuur tussen de Regio Foodvalley gemeenten onderling en met beide provincies;
- Duurzaamheid: door de regionale afstemming wordt er op een duurzame wijze met de ruimte omgesprongen;
- Werkgelegenheid: het beleid draagt bij aan voldoende, toekomstbestendige werklocaties in Foodvalley en daarmee wordt werkgelegenheid in stand gehouden en gecreëerd.

4a. Argumenten

Er ontstaat een fors tekort aan werklocaties

Er is een forse kwantitatieve ruimtebehoefte aan bedrijventerreinen in Regio Foodvalley. Er resteert binnen de regio – na de realisatie van alle harde plannen – nog steeds een tekort van grofweg 260 tot 290 hectare. Het is van groot belang op korte termijn tenminste de circa 120 hectare aan - nu nog - zachte plannen voor nieuwe bedrijventerreinenlocaties te realiseren. Dit geldt zeker voor Barneveld waar de uitgiftecijfers van bedrijventerrein traditiegetrouw bovengemiddeld zijn en het uitgiftebaar terrein beperkt is. Daarom zijn ook diverse zachte plannen (Stroe, Voorthuizen, Harselaar-Zuid, Harselaar-Zuid fase 2, Thorbeckelaan-Noord) opgenomen in het RPW. Deze uitbreiding van de voorraad aan werklocaties in Barneveld is nodig om de

lokaal economische dynamiek de vereiste ruimte te kunnen bieden en om een evenwichtige balans tussen wonen en werken te behouden.

Regionaal beleid biedt voordelen

Met het geactualiseerde beleid zijn diverse voordelen te behalen, zoals:

- Vermijden van onderlinge concurrentie tussen de gemeenten;
- Eén lijn trekken naar bedrijven die mogelijk in de regio zijn geïnteresseerd;
- Een gemeenschappelijk beleid leidt tot betere afstemming van vraag-en aanbod en daarmee tot een duurzamer ruimtegebruik;
- Het juiste bedrijf op de juiste plek door segmentering: de regio streeft ernaar om voor de verschillende 'doelgroepen' van gebruikers ook maximaal geschikte werklocaties te creëren;
- Betere mobiliteit en bereikbaarheid: de segmentering (bepaalde werklocaties voor bepaalde doelgroepen/ segmenten) zal leiden tot een clustering van bepaalde 'soorten' bedrijven. De infrastructuur (bereikbaarheid, ontsluiting en parkeren) kan hieraan worden aangepast zodat mobiliteit en bereikbaarheid kunnen worden geoptimaliseerd.

Meer aandacht voor afspraken gericht op verduurzaming en circulariteit

In vergelijking tot het vorige RPW is meer aandacht voor de toekomstbestendigheid van werklocaties.

Bijvoorbeeld door het aangaan van resultaat- of inspanningsverplichtingen m.b.t. verduurzaming, circulariteit en zuinig (multifunctioneel) omgaan met ruimte.

4b. Tegenargumenten/kanttekeningen

Regionale kaders beperken de lokale beleidsruimte

Door het vaststellen van een regionaal kader verbindt de gemeente zich aan een aantal beleidsuitgangspunten inzake werklocaties. Elke gemeente kan niet zomaar (meer) bedrijventerreinen en/of kantorenlocaties gaan ontwikkelen. Dat kan de lokale beleidsruimte en eigen ambities beperken. Vanuit de gekozen regisseursrol en omwille van transparantie worden grote projecten en ontwikkelingen voorgelegd aan het portefeuillehouderoverleg (PHO Economie, Werkgelegenheid en Voedsel). Zij geven een advies aan het betreffende college. Ook de provincies worden hierin gekend.

Bedrijvigheid en instellingen bepalen zelf waar ze zich vestigen

Opgemerkt dient te worden dat hoewel het geactualiseerde beleid een regionale segmentering van werklocaties voorstaat (bepaalde werklocaties voor bepaalde 'soorten' activiteiten), de autonomie en keuzevrijheid van bedrijven en instellingen centraal staan. Waar binnen de kaders van het bestemmingsplan op aangewezen locaties bepaalde activiteiten toegestaan zijn, hebben bedrijven en instellingen de keuzevrijheid (het laatste woord) zich op dergelijke locaties te vestigen.

5. Alternatieve scenario's

Het niet (meer) onderling afstemmen van het beleid is een optie. Dit leidt echter onder meer tot:

- Inefficiëntie en ongewenste concurrentie tussen gemeenten: hoe om te gaan met interesse van bedrijven en instellingen voor nieuwe investeringen op het gebied van Agro(Food), maar ook breder (andere segmenten)? Bij het ontbreken van regionale afstemming c.q. beleid tussen de regio Foodvalley gemeenten zal een situatie ontstaan (of voortduren) van mogelijke concurrentie om voor die gemeente mogelijk interessante bedrijven te werven.
- Shopgedrag: onderlinge concurrentie wordt in de hand gewerkt als bedrijven bij meerdere geïnteresseerde gemeenten gaan 'shoppen' om de meest gunstige vestigingsvoorwaarden te bedingen.
- Beslag op schaarse ruimte: als meerdere gemeenten onvoldoende segmenteren en dezelfde 'soorten' werklocaties ontwikkelen, leidt dat niet alleen tot onderlinge concurrentie, maar tevens tot onnodig gebruik van ruimte. Minder vraag-, meer aanbod georiënteerd ontwikkelen.

6. Proces

Besluitvormingsproces/participatie

Er is bij de totstandkoming van de visie en het RPW overleg gepleegd met diverse stakeholders, namelijk:

- Provincies Gelderland en Utrecht
Overleg is gevoerd met de provincies Gelderland en Utrecht. Het regionaal beleid betreffende afstemming en programmering van bedrijventerreinen past in het Gelderse beleid (Omgevingsverordening) en visie ('Gaaf Gelderland'). Tevens is er een match met de ambities van het regionale beleid van de provincie Gelderland. Gelderland herkent zich in het topsectorenbeleid van het Rijk en

werkt met de Regio Foodvalley samen om de regio als een (inter)nationale topregio op het gebied van gezonde en duurzame voeding te positioneren.

- **Bedrijven en instellingen**

Er is overleg gevoerd met VNO-NCW, ondernemersverenigingen, makelaars en een aantal individuele bedrijven, in Wageningen o.a. WOC en WUR.

- **Regio Foodvalley gemeenten**

De uitgangspunten van het rapport zijn akkoord bevonden door het Portefeuillehoudersoverleg Economie, Werkgelegenheid & Voedsel (PHO E, W & V) en Ruimtelijke Ordening/Mobiliteit en Wonen (PHO RO/M/W) van de Regio Foodvalley. Het Regiobestuur regio Foodvalley heeft beide documenten voorlopig vastgesteld en aangeboden aan de colleges van regio Foodvalley gemeenten. Vervolgens zijn zowel het Visie-document als het RPW-Afsprakendocument voorgelegd aan de gemeenteraden voor wensen en bedenkingen.

- Tijdens de consultatieronde hebben de gemeenteraden van de Regio Foodvalley gemeenten wensen en bedenkingen kenbaar gemaakt. Tijdens de regionale raadsavond op 19 januari is de visie en het RPW gepresenteerd en was er gelegenheid tot het stellen van vragen.
- Op 10 mei hebben we een ongevraagd advies ontvangen van de ondernemers- en onderwijskolom van de Economic Board Regio Foodvalley.
- Op 10 juni jl. heeft het regiobestuur de geactualiseerde versies van het RPW en het Visie-document na verwerking van het ongevraagd advies en de wensen en bedenkingen vastgesteld.

7. Financiële gevolgen

7a. Financiën: De kosten voor het opstellen van het de visie en RPW zijn opgenomen in de begroting en werkplan economie.

7b. Capaciteit: Binnen bestaande formatie en inzet gemeenten en provincie.

8. Risico's

Nvt.

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
de secretaris, de burgemeester,
W. Wieringa J.J. Luteijn

Bijlagen:

1. Visie Werklocaties Foodvalley 2020-2030
2. Regionaal Programma Werklocaties Foodvalley 2022-2026
3. Memo consultatieronde en aanpassingen RPW
- 4.1 Wensen en bedenkingen RPW gemeenten
- 4.2 Terugkoppeling ondernemersavond RPW januari en februari 2022
- 4.3 Advies Economic Board Regio Foodvalley RPW